

Door verzekeraar gedane uitkeringen uit stamrecht dat dient ter vervanging van familierechtelijke periodieke uitkeringen niet belast in box 1

ECLI:NL:GHARL:2014:2577

Instantie	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden
Datum uitspraak	25-03-2014
Datum publicatie	11-04-2014
Zaaknummer	13/00766
Formele relaties	Eerste aanleg: ECLI:NL:RBGEL:2013:1119 , (Gedeeltelijke) vernietiging en zelf afgedaan
Rechtsgebieden	Belastingrecht
Bijzondere kenmerken	Hoger beroep
Inhoudsindicatie	Inkomstenbelasting. Periodieke uitkeringen. Belast in box I of box III?
Vindplaatsen	Rechtspraak.nl FutD 2014-0902 met annotatie door Fiscaal up to Date V-N 2014/34.16 met annotatie door Kluwer

Uitspraak

GERECHTSHOF ARNHEM - LEEUWARDEN

Afdeling belastingrecht

Locatie Arnhem
nummer 13/00766

uitspraakdatum: **25 maart 2014**

Uitspraak van de tweede meervoudige belastingkamer

op het hoger beroep van

de **inspecteur** van de **Belastingdienst/kantoor Utrecht** (hierna: de Inspecteur)

tegen de uitspraak van de rechtbank Gelderland van 18 juni 2013, nummer AWB 13/81, in het geding tussen Inspecteur en

[X] te **[Z]** (hierna: belanghebbende)

1 Ontstaan en loop van het geding

1.1

Aan belanghebbende is voor het jaar 2010 een aanslag in de inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen (hierna: IB/PVV) opgelegd naar een belastbaar inkomen uit werk en woning

van € 91.598 en een belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van € 13.242. Aan heffingsrente is daarbij een bedrag berekend van € 22.

1.2

Op het bezwaarschrift van belanghebbende heeft de Inspecteur bij in een geschrift vervatte uitspraken op bezwaar de aanslag en de beschikking heffingsrente gehandhaafd.

1.3

Belanghebbende is tegen die uitspraken in beroep gekomen bij de rechtbank Gelderland (hierna: de Rechtbank). De Rechtbank heeft het beroep bij uitspraak van 18 juni 2013 gegrond verklaard, de uitspraken van de Inspecteur vernietigd, de aanslag verminderd tot een aanslag berekend naar een belastbaar inkomen uit werk en woning van € 75.348 en een belastbaar inkomen uit sparen en beleggen van € 13.242 en de beschikking heffingsrente dienovereenkomstig verminderd.

1.4

De Inspecteur heeft tegen de uitspraak van de Rechtbank hoger beroep ingesteld. Belanghebbende heeft een verweerschrift ingediend.

1.5

Tot de stukken van het geding behoren, naast de hiervoor vermelde stukken, het van de Rechtbank ontvangen dossier dat op deze zaak betrekking heeft alsmede alle stukken die nadien, al dan niet met bijlagen, door partijen in hoger beroep zijn overgelegd.

1.6

Het onderzoek ter zitting heeft plaatsgevonden op 14 januari 2014 te Arnhem. Daarbij zijn verschenen en gehoord belanghebbende en mr. [A] namens de Inspecteur.

1.7

Belanghebbende heeft een pleitnota overgelegd.

1.8

Van het verhandelde ter zitting is een proces-verbaal opgemaakt dat aan deze uitspraak is gehecht.

2 De vaststaande feiten

2.1

Belanghebbende is op 18 september 1973 gehuwd met [B] (hierna: [B]). Zij zijn op 1 september 1998 duurzaam gescheiden gaan leven en op 31 mei 2001 is de echtscheidingsbeschikking ingeschreven in de registers van de Burgerlijke Stand.

2.2

In het echtscheidingsconvenant dat belanghebbende en [B] in juni 2001 hebben ondertekend, is onder meer het volgende overeengekomen:

“Artikel 1.2

Partijen stellen de behoefte van de vrouw vast op een bedrag van f 5.500,-- bruto per maand. De in artikel 1.5. genoemde alimentatie is gebaseerd op een bruto inkomen van de man uit arbeid van f 180.000,-- per jaar.

Artikel 1.3

De man koopt een gedeelte van de alimentatie die hij met ingang van de datum van ontbinding van het huwelijk van partijen aan de vrouw verschuldigd zal zijn af door storting van een afkoopsom ten bedrage van circa f 300.000,-- bruto. De storting vindt plaats uiterlijk veertien dagen na de datum van inschrijving van de beschikking tot echtscheiding in de registers van de Burgerlijke Stand, zulks op een door de vrouw aan te wijzen bankrekening. Indien de storting niet tijdig plaatsvindt is de man zonder verdere aanmaning in gebreke en is hij aan de vrouw over het niet betaalde bedrag, zolang hij in gebreke is, een rente verschuldigd, gelijk aan de wettelijke rente.

Artikel 1.4

Het in artikel 1.3 genoemde bedrag zal door de betreffende levensverzekeringsmaatschappij rechtstreeks aan de vrouw worden uitbetaald in termijnen van circa f 3.000,-- per maand. De uit deze hoofde door de vrouw te ontvangen uitkering loopt door tot 1 oktober 2012.

Artikel 1.5

De man zal met ingang van 1 juni 2001 aan de vrouw maandelijks een bedrag van f 2.500,-- betalen, bij vooruitbetaling te voldoen op de eerste dag van iedere maand. De man vult aldus het door de vrouw te ontvangen bedrag van de levensverzekeringsmaatschappij genoemd in artikel 1.4 aan tot een bedrag van f 5.500,-- in de vorm van partneralimentatie."

2.3

In 2001 heeft [B] een verzekeringsovereenkomst afgesloten bij ABN AMRO Levensverzekering N.V. (hierna: de verzekeraar). In de polis is onder meer het volgende opgenomen:

"(...)

Verzekeringvorm : ABN AMRO Lijfrente GarantiePolis

Verzekeringnemer : [B]

geboren op 17-07-1946

Verzekerde : [X]

geboren op 02-09-1950

Ingangsdatum verzekering : 01-07-2001

Wijzigingsdatum : 06-07-2001

Einddatum verzekering : 01-10-2012

Lijfrente (tijdelijk) : EUR 16.250,16 per jaar, uit te keren tot de einddatum verzekering, danwel tot het eerder overlijden van de verzekerde.

Uitkering : Uitkering van de lijfrente vindt plaats in maandelijks termijnen van EUR 1.354,18 bij nabetaling zonder slotuitkering. De eerste uitkering vervalt op 25-07-2001.

Na overlijden van de verzekerde voor de einddatum verzekering vinden geen verdere uitkeringen plaats.

(...)

Koopsom : EUR 136.956,76

(...)

Begunstiging : 1. [X]

geboren op 02-09-1950

2. [B]

geboren op 17-07-1946

(...)

Polisbijlage : 1

Verzekeringvorm : ABN AMRO Lijfrente GarantiePolis

Saldo lijfrente

Deze overeenkomst betreft een verzekering van ingegane onbelaste periodieke uitkeringen.

Ten aanzien van de Voorwaarden Lijfrente Polis geldt:

- (...)

- de uitkeringstermijnen mogen worden bezwaard en/of tot zekerheid worden overgedragen.

De waarde van de verzekering maakt onderdeel uit van de grondslag voor de vermogensrendementsheffing."

2.4

Belanghebbende heeft ter zitting van de Rechtbank over het afsluiten van de verzekeringsovereenkomst verklaard dat zij en [B]:

“hebben (...) afgesproken dat mijn ex-echtgenoot geld zou regelen bij de bank en dat vervolgens zou storten in een polis. Omdat mijn ex-echtgenoot in het buitenland ging werken, was ik bang dat ik mijn geld niet zou krijgen en daarom heb ik het veilig weggezet bij een verzekeraar.”

2.5

[B] heeft de gestorte koopsom van € 136.956,76 als afkoopsom van een rechtstreeks uit het familierecht voortvloeiende verplichting tot betaling van periodieke uitkeringen aan zijn gewezen echtgenoot (hierna ook: de familierechtelijke periodieke uitkeringen) aangemerkt en deze als persoonsgebonden aftrekpost op zijn inkomen in mindering gebracht.

2.6

Belanghebbende heeft de van de verzekeraar ontvangen periodieke uitkeringen steeds aangegeven in haar aangiften IB/PVV als familierechtelijke periodieke uitkeringen. Zij heeft in haar bezwaarschrift verzocht de aanslag IB/PVV 2010 die in overeenstemming met de aangifte is opgelegd, te verminderen met de in 2010 ontvangen periodieke uitkeringen van € 16.250.

2.7

De Inspecteur heeft het onder 2.2 genoemde echtscheidingsconvenant verschillende malen opgevraagd bij belanghebbende. Nadat belanghebbende ter zitting van de Rechtbank heeft verklaard het document te zijn kwijtgeraakt, heeft de Inspecteur het echtscheidingsconvenant opgevraagd bij de notaris. De Inspecteur heeft in zijn brief van 20 december 2013 het echtscheidingsconvenant aan het Hof toegestuurd. Het Hof heeft de brief van de Inspecteur op 23 december 2013 ontvangen en op dezelfde dag doorgestuurd aan belanghebbende.

3 Het geschil, de standpunten en conclusies van partijen

3.1

In geschil is of de Inspecteur terecht de periodieke uitkeringen die belanghebbende in 2010 heeft ontvangen, tot haar belastbare inkomen uit werk en woning heeft gerekend. De Inspecteur beantwoordt deze vraag bevestigend, belanghebbende beantwoordt deze ontkennend.

3.2

De Inspecteur is van mening dat periodieke uitkeringen die rechtstreeks uit het familierecht voortvloeien belast zijn op grond van artikel 3.101, eerste lid, onderdeel b, van de Wet IB 2001. Ter vervanging van deze periodieke uitkering heeft [B] tegen betaling van een koopsom een stamrecht bedongen bij de verzekeraar. De uit dit stamrecht aan belanghebbende toevloeiende uitkeringen zijn volgens de Inspecteur bij haar als familierechtelijke periodieke uitkeringen belast.

3.3

Belanghebbende stelt onder verwijzing naar de polis en de door de verzekeraar gegeven informatie dat het recht op periodieke uitkeringen behoort tot de rendementsgrondslag ter bepaling van haar belastbare inkomen uit sparen en beleggen. De uitkeringen vloeien naar haar mening niet voort uit het familierecht; de polis komt haar toe op grond van de verdeling van het huwelijksvermogen. Zij stelt voorts dat het echtscheidingsconvenant niet tot de stukken van het geding mag worden gerekend.

3.4

Beide partijen hebben voor hun standpunt voorts aangevoerd wat is vermeld in de van hen afkomstige stukken. Daaraan hebben zij ter zitting toegevoegd hetgeen is vermeld in het aan deze uitspraak gehechte proces-verbaal van de zitting.

3.5

De Inspecteur concludeert tot vernietiging van de uitspraak van de Rechtbank en tot ongegrondverklaring van het beroep.

3.6

Belanghebbende concludeert tot bevestiging van de uitspraak van de Rechtbank.

4 Beoordeling van het geschil

4.1

Belanghebbende stelt dat het echtscheidingsconvenant, dat de Inspecteur op 20 december 2013 aan het Hof heeft toegestuurd, niet tot de stukken van het geding mag worden gerekend. Het Hof ziet daar echter geen reden toe. De Inspecteur heeft dit stuk tijdig voor de zitting ingediend. Belanghebbende is bekend met het echtscheidingsconvenant en heeft voldoende daarop kunnen reageren. Belanghebbende is derhalve niet in haar procespositie geschaad door de beslissing van het Hof het echtscheidingsconvenant tot de gedingstukken te rekenen.

4.2

Het stond de Inspecteur vrij het echtscheidingsconvenant, waarvan belanghebbende ter zitting van de Rechtbank heeft verklaard dat zij dit document kwijt was, bij de notaris op te vragen. Van enige schending van de algemene beginselen van behoorlijk bestuur door de Inspecteur of strijd met de goede procesorde is geen sprake.

4.3

Uit het echtscheidingsconvenant vloeit naar het oordeel van het Hof voort, dat belanghebbende ter vervanging van te derven familierechtelijke periodieke uitkeringen met [B] is overeengekomen dat deze een stamrecht zou kopen bij een levensverzekeringsmaatschappij tegen betaling van een koopsom, waaruit zij maandelijks een periodieke uitkering zou ontvangen waarmee ze in haar levensonderhoud kon voorzien. De omvang van het gestorte bedrag en de uitkering alsmede de duur van de uitkering wijzen hierop. Het standpunt van belanghebbende dat het stamrecht haar toekomt op grond van de verdeling van het huwelijksvermogen, vindt naar het oordeel van het Hof geen steun in de feiten.

4.4

Als belastbare periodieke uitkeringen zijn in artikel 3.100 van de Wet IB 2001 onder meer aangemerkt de aangewezen periodieke uitkeringen. Aangewezen periodieke uitkeringen zijn de periodieke uitkeringen die worden ontvangen op grond van een rechtstreeks uit het familierecht voortvloeiende verplichting, tenzij de uitkeringen worden ontvangen van bloed- of aanverwanten in de rechte lijn of in de tweede graad van de zijlijn (artikel 3.101, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Wet IB 2001). In het onderhavige geval ontvangt belanghebbende uitkeringen uit een stamrecht dat [B] tegen betaling van een koopsom bij de verzekeraar heeft gekocht. Naar hiervoor onder 4.3 is overwogen acht het Hof aannemelijk dat het stamrecht een vervanging is van de familierechtelijke periodieke uitkeringen. Ofschoon noch de polis van het stamrecht noch de overige gedingstukken duidelijkheid geven of sprake is van een herroepelijke dan wel een onherroepelijke begunstiging van belanghebbende, vindt de kennelijke opvatting van de Inspecteur dat sprake is van een definitieve en onherroepelijke vervanging van de familierechtelijke periodieke uitkeringen door een ander recht op periodieke uitkeringen steun in het echtscheidingsconvenant. Uit het echtscheidingsconvenant en de door belanghebbende onder 2.4 gegeven reden voor de aankoop van het stamrecht volgt, dat partijen hebben beoogd de betaling van een deel van de familierechtelijke periodieke uitkeringen buiten de vermogenssfeer van [B] te brengen en de betalingsverplichting onder te brengen bij een verzekeraar. Partijen hebben dit gerealiseerd door [B] tegen betaling van een koopsom aan de verzekeraar een stamrecht te laten bedingen waarbij belanghebbende als begunstigde is aangewezen. Het Hof zal de Inspecteur in zijn standpunt volgen.

4.5

Voor dit geschil is van belang of de periodieke uitkeringen die belanghebbende van de verzekeraar ontvangt, bij haar belast zijn. Artikel 3.105, tweede lid, van de Wet IB 2001 bepaalt, dat tot de periodieke uitkeringen die worden ontvangen op grond van een rechtstreeks uit het familierecht voortvloeiende verplichting behoren de periodieke uitkeringen die dienen ter vervanging van dergelijke periodieke uitkeringen. Dit tweede lid is echter niet op belanghebbende van toepassing,

omdat in artikel 3.105, derde lid, van de Wet IB 2001 is bepaald, dat het tweede lid uitsluitend van toepassing is op periodieke uitkeringen die worden gedaan door degene die tot de verrekening respectievelijk de vervanging verplicht is. Nu de vervangende periodieke uitkeringen, naar partijen in het echtscheidingsconvenant uitdrukkelijk hebben beoogd, niet door [B] maar door de verzekeraar worden gedaan, kunnen de van de verzekeraar ontvangen periodieke uitkeringen niet op grond van het tweede lid van artikel 3.105 van de Wet IB 2001 belast worden. Het Hof acht daarbij niet van belang of de aanwijzing van belanghebbende als begunstigde ook jegens de verzekeraar onherroepelijk is.

4.6

Voor hetgeen hiervoor is overwogen, vindt het Hof steun in de wetsgeschiedenis van artikel 26b, vierde lid van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (tekst 2000). Aan dit artikel is artikel 3.105 van de Wet IB 2001 ontleend. Met de gewijzigde formulering en opbouw zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd (MvT, Kamerstukken II 1998/99, 26 727, nr. 3, p. 142). In de wetsgeschiedenis van artikel 26b, vierde lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 is opgemerkt:

"Zekerheidshalve is wel, anders dan in het vervangen zesde lid van het genoemde artikel 25, in het derde lid (Hof: nadien vierde lid), slotzinsnede, bepaald dat de integrale aftrekbaarheid en belastbaarheid van de periodieke uitkeringen of verstrekkingen uitsluitend gelden voor uitkeringen of verstrekkingen door degene die tot de vervanging van de alimentatie of tot de verrekening van de pensioenrechten verplicht is. Met andere woorden, indien deze laatste bij een ander een aanspraak op periodieke uitkeringen of verstrekkingen heeft bedongen ten behoeve van zijn (gewezen) echtgenoot, is het derde lid van artikel 26b niet van toepassing en zijn de periodieke uitkeringen en verstrekkingen belastbaar en aftrekbaar ingevolge de saldomethode van artikel 25, eerste lid (nieuw), en artikel 45, eerste lid, onderdeel b (nieuw), van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (...)." (MvT, Kamerstukken II 1988/89, 21 198, nr. 3, p. 64).

4.7

Voor zover de Inspecteur bepleit dat de periodieke uitkeringen uit het stamrecht belast zijn als lijfrente-uitkeringen als bedoeld in artikel 3.100, eerste lid, onderdeel b, van de Wet IB 2001, overweegt het Hof het volgende. Het stamrecht kan niet als een lijfrente als bedoeld in artikel 1.7, eerste lid, onderdeel a, van de Wet IB 2001 worden aangemerkt, omdat in polisbijlage 1 van de verzekering is bepaald, dat de uitkeringstermijnen mogen worden bezwaard dan wel tot zekerheid worden overgedragen. Daarmee wordt niet voldaan aan de eis, dat de aanspraak niet formeel of feitelijk tot voorwerp van zekerheid kan dienen.

4.8

De Inspecteur heeft daarom ten onrechte de periodieke uitkeringen tot het belastbare inkomen uit werk en woning gerekend. Het stamrecht behoort, zoals belanghebbende terecht bepleit, tot de rendementsgrondslag ter bepaling van het belastbare inkomen uit sparen en beleggen. Belanghebbende heeft het voordeel uit sparen en beleggen onweersproken gesteld op nihil. Het Hof zal hiervan uitgaan.

4.9

Anders dan de Inspecteur heeft verzocht, verbindt het Hof geen gevolgen aan het feit dat belanghebbende het echtscheidingsconvenant niet aan de Inspecteur heeft toegestuurd en ook geen moeite heeft gedaan het document wederom in haar bezit te krijgen. Voor zover de Inspecteur heeft bedoeld te verwijzen naar de verplichting van artikel 47 van de AWR, kunnen aan de niet-nakoming van die verplichting slechts gevolgen worden verbonden als de Inspecteur ter zake een informatiebeschikking zou hebben genomen. Voor zover de Inspecteur heeft bedoeld te stellen dat belanghebbende op andere gronden het echtscheidingsconvenant diende over te leggen, faalt zijn stelling, aangezien een dergelijke verplichting niet steunt op enige rechtsregel.

Slotsom

Op grond van het vorenstaande is het hoger beroep ongegrond.

5 Proceskosten

Van kosten die op grond van het Besluit proceskosten bestuursrecht voor vergoeding in aanmerking komen is het Hof niet gebleken.

6 Beslissing

Het Hof:

- bevestigt de uitspraak van de Rechtbank en
- bepaalt dat van de Inspecteur op het moment dat deze uitspraak onherroepelijk is komen vast te staan een griffierecht zal worden geheven van € 478.

Deze uitspraak is gedaan door mr. R.F.C. Spek, voorzitter, mr. J.P.M. Kooijmans en mr. J. van de Merwe, in tegenwoordigheid van mr. A. Vellema als griffier.

De beslissing is op 25 maart 2014 in het openbaar uitgesproken.

De griffier, De voorzitter,

(A. Vellema)(R.F.C. Spek)

Afschriften zijn aangetekend per post verzonden op 1 april 2014